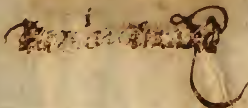
3

RVDIMENTA COSMOGRAPHICA.

ex libris
Jo: Baptistae Decani Capalli
Empt: Avetij 98



TIGVRI APVD FROSCHOuerum. Anno, M. D. XLVI.




IO: BAPTISTA CAPALLI
Decanus Cathed. Arretinæ,
& Protonotar. Apostol.

RVDIMENTORVM COS-
mographicorum Ioannis [redacted]-
ronenſis Liber I.


Oelorũ partes, ſtellas cũ flatibus, urbes,
Regnáq; cum populis, ſparſas & in æ-
quore terras,
Monteſq; & fluuios, iunctiſq; animalia plantis:
Officia ac ſectas uarias, operumq; labores,
Morborumq; ſimul ſpecies & nomina dicam.
Mundus in æthereum, qui deſuper imminet orbi,
Inq; elementorum duplicatur corpora primum.
Aethereus duplices ſphærarum continet orbes,
Fixáq; cum ſeptem ſtellis errantibus aſtra.
Maiores cycli, qui mundum partibus æquis
Diſtribuunt, ut ſignifer æquatorq; feruntur:
Quemq; dies medius deſignat, & imus horizon,
Lacteus, ac duo qui ducuntur ab axe coluri.
Zodiacus primum biſſenis undiq; ſignis
Conſpicuus, tropicum attingens obliquus utrunq;,
A ſummo cancrum, capricornum cernit ab imo.
At qui ſigniferum rectus ſecat, inq; priori
Lanigeri libræq; gradu lucem æquat & umbras,
Aequator, media in mundi regionne locatur.

Qui paribus spacijs occasum cernit & ortum
Circulus, & gelido concurrit semper in axe:
Discernitq; diem, uariatq; mesembrinus orbem.
Hinc medium sphæræ superum distinguit ab imo
Alter, & is cœli primum terræq; supremum
Coniungens, fertur (quia uisum finit) horizon.
Lacteus hinc sequitur candore notabilis ipso,
Qui solus cœlo spectatur nocte sereno,
Transuersusq; diu geminum prætermeat axem:
Mox bini subeunt, qui quattuor antè relatos,
Seq; secant, gemino coëuntes cardine mundi,
Tempora qui signant anni, cœlumq; per astra,
Quattuor in partes diuisum mensibus æquis.
Hinc alios numerant prædictis orbe minores,
Qui per inæquales diducunt sidera partes.
Circulus ad boream complectitur Arcton, & intus
Sidera concludit liquidum fugientia pontum.
Alter ad æstiui defixus sidera Cancri,
Solstitio longum cogit decedere Solem.
Tertius hunc ultra Brumalis nomine dictus,
Quo noctem tropico sol porrigit in capricorno.
Vnus ab his superest extremo proximus axi,
Quem terris pressum notius describit horizon.
Hisq; parallelis, zonis tibi quinq; profundum

Diuiditur

Diuiditur cœlum, totidemq́; plagæ orbe premuntur,
Quarum quæ media est, uix est habitabilis æstu,
Nix tegit alta duas, totidem inter utranq; locatæ
Temperiem retinent mista cum frigore flamma.
Hanc nos incolimus, contráq; antichthones illam.
Nec dubium antipodes multis consistere terræ
Partibus, ad centrum directis undiq; plantis.
Puncta duo cœlum in paruos ubi uoluitur orbes,
Constituêre polos, geminoq́; à cardine mundi
Per centrum terræ tenuis deducitur axis.
Signifer hinc bissex obliquat sidera, quorum
Sex uidet ad boream, sex æquidialis ad austrum.
Terdenis gradibus signum distinguitur unum,
Bis tricena, gradus memoratur habere minuta.
Atqui signorum uaria est natura genusq́;,
Mascula sunt, aries, gemini, leo, libra, sagitta,
Fusor aquæ, iunctumq́; simul sortita calorem.
At sibi femineam consciscunt frigida sortem,
Bos, cancer, uirgo, capricornus, scorpio, pisces.
Frigida sunt nocti, sed mascula sacra diei.
Ipsa quoq; his anni uariantur tempora signis,
Nanq; aries, taurus, gemini, sunt sidera ueris:
Aestatem cancer, leo trux cum uirgine complent,
Scorpius autumnum, & duplici cum lance sagitta:

Inde hyemem pisces, capricornus, aquarius addunt.
Restat adhuc eadem ternis proportio signis:
Ignea triplicitas aries, feruens leo, chiron:
Terrea sed taurus, uirgo & capricornus habentur:
Aëream sortem chelæ, urniger atq; gemelli:
Scorpius appropriat, piscesq; & cancer aquosam.
Deniq; cum uegetet communis corpora uirtus,
Singula membra tamen quoduis sibi uendicat astrum:
Quippe aries capiti, taurus ceruicibus hæret,
Brachia sub geminis censentur, pectora cancro.
Sorte regit scapulas leo, uentrem atq; ilia uirgo,
Libra tenet lumbos, & scorpius inguine regnat,
Arcitenens femori, genibus capricornus amatur,
Cruraq; fusor aquæ reficit, uestigia pisces.
Et quoniam uariæ currentes ordine stellæ
Corporis æquales spacio, similesq; colore,
Haud internosci poterant, solertia sparsas
Struxit in effigiem & uariarum membra ferarum,
Imposuitq; simul iunctis cognomina stellis.
Ad boream geminas ingens Draco diuidit Arctos.
Hinc subit Arctophylax pariterq; Corona, Lyræq;
Proximus Engonasis: post hũc ophiuchus et Anguis.
Mox Aquila & Telum surgunt, & lactea Cygni,
Sidera, Pegasus hinc sequitur Delphina, simulq;
Andromede,

Andromede, Cepheusq; & Caßiopea parentes,
Armatusq; gener Perseus: circum ora Medusæ
Horrida, Deltoton simul Heniochusq; feruntur,
Hinc aries, taurus, gemini, cancer, leo, uirgo,
Libraq; scorpius, arcitenens, caper, hydria, pisces.
Cetus & Eridanus post hæc uertuntur ad austrum,
Orionq; premens Leporem. Procyonq; refulgens,
Inde Canis maior stellataq; cernitur Argo,
Perq; trium loca signorum se porrigit Hydra,
Craterem dorso gestans, Coruumq; loquacem.
Hic Fera Centauro resupina tenetur, at ultra
Thuribulum, notiæ Piscis fugit astra Coronæ.
Sunt etiam propriæ dictorum sidera partes
Pleiades in dorso tauri sex esse feruntur,
Fronte sedent Hyades, fundendis imbribus aptæ.
Inde Propus pedibus geminorum præuia, sed quæ
In cancro nubem referunt, Præsepe uocantur,
Moxq; duo circum Præsepe feruntur Aselli.
Regia stella nitet generosi in corde leonis,
Virginis in summa gestatur Spica sinistra,
Sed Protrygeta subit prope dextram uirginis alam,
Quattuor in dextra quæ conspiciuntur aquari,
Vrnam: at quæ pisces connectunt, Vincula dicunt.
Nodus inest Vinclo: pedibus subiecta Bootæ

Arcturi stella insequitur Plaustrumq́; Bouesq́;,
Postremas Helices stellas: humeroq́; sinistro
Heniochi residet sidus pluuiale Capellæ,
Inq́; manu læua geminus discernitur Hœdus.
Ast argo in summa micat inclyta stella Canopi.
Sirius inde Canis fixus maioris in ore.

Hinc tibi per medium septem decliue feruntur,
Saturnus, Sol, Luna, Venus, Mars, Iupiter, Hermes
Fixa quidem toto circumuoluuntur olympo
Sidera, sed proprios retinent errantia motus:
Semper enim currunt fixis contraria stellis,
Atq; domos habitant bissena per astra, suasq́;
Exercent illic proprio quisq; ordine uires.
Luna tenet cancrum, geminos cum uirginis astro
Mercurius, tauro & chelis Venus ipsa quiescit.
Feruidus inde leo Soli, sed scorpius ardens
Atq; aries Marti cedunt: hinc piscis uterq;
Centaurusq́; Iouem, Saturnum fusor aquarum
Rectorem agnoscit, simul ægocerotis & astrum.

At planetarum in rapidis distantia signis,
Dicitur aspectus, quo se impediuntq́; iuuantq́;.
Cum duo planetæ alterutris distare uidentur
Sextam signiferi partem, uel per duo signa,
Aspectus fertur sexangulus: at tria quartam

Zodiaci

Zodiaci partem cum ſtant per ſigna planetæ,
Conſpicitur facies quadrangula: tertia ſed pars
Signiferi, reddit per quattuor aſtra trigonum.
Deniq; per mediam contraria ſidera partem
Eminus aſpectum ſoliti firmare planetæ:
Ac certis ſpacijs concurrere rurſus eodem
In ſigno, quoties ſuperi obſcurantur ab imis.
Sunt etiam aduerſa gemini ſe parte ſecantes
Orbes, quos faciunt Solis lunæq; meatus:
Sectio qua Phœbe gelidas aſcendit ad arctos,
Hæc eadem caput eſt: ſed & altera cauda draconis,
Quà luna imbriferum curſu deſcendit ad auſtrum.
Accipe quo ſpacio perluſtrent ſigna planetæ:
Saturnus curſum duodena per aſtra rotatum
Motu retrogrado terdenis conficit annis.
Biſſenisq; Iouis biſsena perambulat aſtra
Sidus: at ipſe duos graditur Mars amplius annos.
Sol in ſe ſua per ueſtigia colligit annum.
Signa Venus, dubiusq; anno minus amplius Hermes,
Sed bis quindenis percurrit Luna diebus.
Hinc ortum triplicem nobis poſuere priores,
Quo ſtellæ aſcendunt, obituq; ſub æquora pergunt.
Coſmicus exorto ſtellas cum ſole reducit,
Cum ſimul aduerſæ tingunt ſe Tethyos undis.

Occiduo Chronicus surgentes cernit horizon
Sole, & in opposita stellas regione cadentes.
Quin ubi Phoebus equis summo procul axe recessit,
Incipiunt stellæ sensim apparere minores.
Mox cum sol propior flãmis opera omnia lustrat,
Astra polo fugiunt, quorum simul agmina cogit
Lucifer, & coeli statione nouissimus exit.

Vt stellæ in longum primo distare uidentur
Arietis à puncto, sic has ecliptica monstrat
Linea signiferi in latum cessisse. Per axem
Et fortunatas quæ transit linea terras,
Inde quidem trahitur distantia longa locorum.
Sed spacium latum est, quod ab æquatore recedit,
Atq; poli gradibus respondet ubiq; leuati.
Declinat sidus, cum distat ab æquidiali.
Eleuat, ex imo quod in altum mittit horizon.

Messembrinorum quiuis semisse recepto,
Quindeníue gradus, respondent protinus horæ
Vnius spacio: sex & triginta feruntur:
Quisq; gradus denos retinet: quantoq́; recedit
Longius à medio noctes æquante diesq́;
Orbe, magis coiens geminum decrescit ad axem,
Aestiuosq́; dies numerosis explicat horis.
At gradus in longum, sub cyclo scilicet æquo:

In latum, stadijs respondet ubiq; locorum
Quingentis, quorũ spacia hæc tibi carmina signant,
(Quattuor ex granis digitus formabitur unus.
Est quater in palmo digitus, quater in pede palmus:
Quinq; pedes passum faciunt, passus quoq; centum
Quinq; & uiceni stadium dant: sed miliare
Octo dabunt stadia, & duplatum dat tibi leucam.)
Milleq; bis decies passus nunc iura diurnum
Constituêre uiæ spacium: miliaria forte
Quattuor, exiguóue minus nostratia reddunt.
Inferior mundus tellure & aqua, aëre & igne,
Dicitur ex primis rerum consistere causis:
Ex quibus aßiduis uicibus modò cuncta creantur,
In quæ iterum, quicquid natum est, natura resoluit.
Aëris æthereo uis est stabilita sub igne,
Quæ sibi dißimilis triplici regione notatur,
Summa calet, media est gelidißima, proxima utrunq;
Aestatem ac frigus diuerso tempore sentit.
Quippe uapor duplex ascendit in aëra, primus
Crassus & humidior propria grauitate tenetur:
Aridus atq; calens sine pondere prosilit alter.
Ex humente quidem concrescere sæpe feruntur
Hybernæq; niues, matutinæq; pruinæ,
Largior & craßis descendens nubibus imber,

Roresq́; nebulæq́;, & misla grandine nimbi.
E ſicco alterna generantur ſorte uapore,
Fulgura cum tonitru, rapidi cum fulmine uenti.
Nomina uentorum poſthac patriamq́; docebo:
Quattuor oppoſitis ueniunt è partibus orbis,
Quos circum uarij dextra læuaq́; feruntur,
Impelluntq́; leues aduerſis flatibus auras.
Frigidus à ſummo deſcendit Aparctias axe,
Circius ad zephyrum, Boreas hunc cingit ad ortum.
Auſter ab aduerſo pluuias inducit olympo,
Ab Lybe qui dictum, dictum quoq; ſpectat ab Euro.
Inſuper & uerno flat Subſolanus ab ortu,
Solſtitium huic ſociat retrahentem nubila uentum,
Brumaleſq́; tropæ uiolentum flatibus Eurum.
Occiduo Zephyrus de cardine ſpirat, at ipſum
Africus hyberno contingit ſole cadente,
Ac ſimul Argeſtes æſtiuo ſolſtitiali.
Tempus & ad ſolidam propius deſcendere terram,
Quæ centro in medio penitus firmata quieſcit.
At circum roſeis ſol uectus ubiq; quadrigis,
Exortu lucem, diſceſſu procreat umbram.
Eclipſimq́; facit, ſi quando corpora lunæ
Obiectu terræ radijs intacta relinquit.
Oppoſitiſq́; leuem pingit ſub nubibus Irim.

Nec dum etiam solitas diuersis mensibus anni
Continuare uices, uariasq; nouare locorum
Perpetuo cessat motus discrimine formas.
Longa parallelis est subdita terra duobus,
Vnde dies mediam ab reliqua distinguitur horam:
Climaq; in oppositis memoratur partibus orbis,
Atq; hinc per Meroen, per niloticamq; Syenen,
Et per Alexandri, rhodij quoq; Apollinis urbes,
Perq; Hellespontum atq; Borysthenis ostia currunt,
Riphæasq; arces, quibus additur ultima Thule.
Inde per antithesim contraria climata longas
Imparibus spacijs uariant noctesq; diesq;.
Quinetiam tellus uaria ratione uocatur,
Insula, continuum simul & peninsula, & isthmus.
Aequoreos itidem fluctus, quibus abditus orbis,
Oceanum appellant, pelagusq; sinumq; fretumq;.

RVDIMENTORVM COS-
mographicorum Liber II.

NVnc quoque terrarum triplices percurrere partes,
Europæ, pariterq; Asiæ, Libyæq; calentis
Aggrediar, priscis miscens noua nomina regnis.
Nanq; uelut rerum cursus sub sole per orbem
Incertis uicibus nunc huc, nunc fluctuat illuc,
Nec retinere ualet stabilem per secula sortem.
Sic olim indigenis bello, fame, peste fugatis,
Nomina sæpe nouis sunt commutata colonis.
Finibus Europæ clauduntur iberica regna,
Quæ prima oceanum spectant, solemq; cadentem.
Hinc sursum uersus borealia littora Galli,
Germaniq; tenent, & gentes Sauromatarum,
Quæ Scythiam partim contingunt solis ab ortu:
At Scythiam Thraces opibus belloq; superbi,
Et Macedum quondam clarißima regna sequuntur,
Græcia dehinc notium longe procurrit ad axem,
Cui Peloponnesus bimari coniungitur isthmo.
Hinc procul ionios exceptans margine fluctus
Adrias, illyricis Italos seiungit ab aruis,
Europæ medium Dacorum regna tenent: mox

Pannoniæ tellus uicinis iuncta Polonis,
Vndiq; terrificis premitur nimis obuia bellis.
Principioq; triplex Hispania continet urbes,
Bætica quas posuit, quæ nunc Granata uocatur:
Quasq; Tagus spectat per Lusitanica regna,
Quæ modo Castiliæ mutato nomine tellus,
Galliciæ simul & Portugallensis habetur.
Et quas præcipiti cursu pertransit Iberus,
Qui per Nauarram tarracconensia rura
Obliquus fugiens, pelagi coniungitur undis.
Corduba principio præpollet, & Ispalis urbes,
Priscaq; Tartessus, Paxiulia, Compostella,
Hinc & Vlyßippo simul & Salmantica, moxq;
Illipulæ magnæ & geminæ Carthaginis arces,
Toletum, infelixq; olim Numantia, Burgis,
Mœniaq; Emeritæ, & Gallis uicina Gerunda:
Tum Pompeiopolisq; Augustaq; cæsaris, atq;
Tarraco quæ nomen citimo dedit inclyta regno.
His iungas ueterem cum Barchinone Saguntum,
Dertosamq;, urbemq; Valentis nomine dictam,
Ac plures alias, ubi non obscura feruntur
Flumina, & hesperio recludunt ostia ponto,
Bætis, Anas, Doriæq; simul Minijq; fluenta,
Et Tagus auriferis paßim fœcundus arenis.

Hic Sacrum, Nerium, promontoriumq; Trileuce
Oceano incumbunt: pelago Scombraria, Calpe,
Quæ sociam spectat trans æquora stricta columnam.
Gallica Pyrene sublimi uertice regna
Hispan[illegible] terris discernit solis ab ortu,
Quattuor in partes diuisa: Aquitania prima est,
Celtica quam sequitur: sed Belgica Narbonensem
Desuper arctois submotam spectat ab oris.
Has nunc alternis uicibus tenuere minores,
Gasconij Turonensesq; nouiq; Britanni,
Normandi, Franci, Burbonenses & Auerni,
Picardi Flandriq;, Hanones ditesq; Brabanti,
Campaniq;, & quos Burgundia prisca Sabaudis,
Ac Delphinatus pariterq; Prouincia iungunt.
Verum Aquitanorum celebres memorabimus urbes:
Primaq; Burdegala est, post hanc Genebumq; tenetur,
Et Turonensis tellus, & Auaricon, Andes.
Luteciam inde colunt, & lugdunensia Celtæ
Mœnia, sed cessit Rotomagus in ordine Belgis,
Et Gandauorum populi, ciuesq; Louani.
Tullion hinc Lotharingorum atq; metensia rura
Intermixta manent germanis undiq; terris.
Cis Rhodanũ Auenion iacet, Allobrogumq; Vienna:
Mox Arelas Geneuæq; lacus, Visontion, atq;

Massylia

Massylia externis quondam constructa colonis.
Vlterior Narbo, Mons pessulus atq; Tolosa.
Sequana post Mosam, Ligeris, fluuiusq; Garumna,
Oceani repetunt diuersa per ostia fluctus.
In medium pelagus concordi fluminis alueo
Ipse Araris Rhodanusq; Isara atq; Druentia currũt.
Germanas etiam terras prope flumina Rheni,
Atq; alias alio iungam sub sole iacentes.
Occiduas partes gens martia Germanorum
Heluetij, simul & Vasti colit incola regni:
Moxq; Sicambrorum populi, cultiq; Bataui.
Cimbrica cum Frisijs Septem subiecta trioni
Chersonnesus habet pomeranos proxima saltus.
Slesia sed roseos solis consurgit ad ortus.
Inde Morauorum transgressus rura uidebis
Austriacos colles & campos uitibus aptos.
At Styriæ scopuli, rarisq; Carinthia campis
Australes, tangunt athesina cacumina: moxq;
Heluetiæ summis æquandæ nubibus alpes
Quattuor in partes aliò currentia fundunt
Flumina, Danubiũ, Rhenum, Rhodanumq; Padumq;.
Interiora tenent diuersis Teutones arua
Nominibus, iuxta Herciniam cultissima syluam
Rhœtia Vindelicos uirtembergensibus agris

Diuidit: Alsaciam post hos Franconia iungit
Hessorum populis: quin & Turingia Misnæ
Saxonas ac Marchos sociat, sed norica tangit
Oppida, continuis munita Boëmia syluis.
Trans Rhenū celebris Constantia prima tenetur,
Mox Basilea, simulq; argentinensia rura.
Treueris inde uetus maguntinensibus aruis
Iungit Aquisgranum agrippinensesq; colonos.
Geldria, Traiectum pariterq; Antuerpia magno
Vicinæ oceano, cis Rhenum plurima passim
Oppida respiciunt Frysiorum ac Vestfala rura.
Lipsia Brunsuigam gelidas hinc spectat ad arctos,
Cassiliam ad zephyrum, disiunctos rursus ad amnes
Hinc atq; hinc geminam Francfurti dispicit urbem.
Ast Erfordensi succedit proxima tractu
Herbipolis, simul & uicinior Vlma Tubingæ.
Norica metropolis post has, & Praga sequuntur,
Breslaq; Lubecumq; ac Vittemberga: sed ultra
Danubium, tepidoq; habitata propinquius austro,
Grecia, Villacumq;, Oeniq; cacumina pontis.
Hisq; Salisburgam socies, pulchramq; Viennam,
Cumq; Ratispona Monachum: dehinc Vindelicorum
Augustam placet, & patauinas addere ripas.
His quoq; largiflui fontes miscentur & amnes:

Ad

Ad boream currunt Amasus, Visurgis *&* Albis,
Rhenus, *&* hinc Odera, *ac popularis utriq; Sueuus.*
Danubius *reliquos secum deducit ad ortum.*
At *nunc sarmaticos campos Scythiamq; niualem*
Cis Tanaim *fluuium &* Mæotidis *ampla paludis*
Aequora, *sub stellis geminæ lustrabimus* Vrsæ.
Hanc *terram primum ueteres coluere* Agathyrsi,
Et cum Thyssagetis Nomades, *rigidiq;* Georgi,
Quin *&* Hamaxobij *plaustris sine sede uagantes,*
Basternæq; Getæq;, *sagittiferiq;* Geloni.
Insuper Euxino *propior gens* Taurica *ponto,*
Taurica *supra alias quondam sæuissima gentes:*
Sed cultus terræ postremis mitior annis
Contigit. Hesperiã *partem, zephyrisq; propinquam*
Nunc propria duplices retinent ditione Poloni,
Et *quæ sarmatico coniuncta est* Prußia *ponto.*
At Massouitas *simul &* Samogitia *rura,*
Ad *boream accliui sequitur* Liuonia *tractu.*
Nec *procul hippophagis affinis* Rußia Moschis,
Iunctaq; *lithuanos tangit* Podolia *saltus.*
Est *etiam extremo quædam sub cardine tellus,*
Ac Noriuegorum *glaciali proxima ponto*
Littora, *& indomitis contermina* Suetia Gottis,
Scanorumq; *rigens arctoo frigore tractus.*

Sed tamen & cœlo propiora fruuntur iniquo
Oppida, riphæis nimis infestata pruinis.
Atq; ideo raræ indigenis cultoribus urbes,
Quas inter celebris Posnania prima plocenses
Dantiscosq; pari discernit limite campos.
Inde toronensi Mons regius additur urbi,
Moxq; propinqua Rigæ mariæburgensibus agris
Littora, sarmaticiq; caput Cracouia regni:
Quin & lublinæ sociata Premislia terræ,
Vilna quoq;, & propior Leoburga tepētibus austris.
Istula præterea, liquidiq; Borysthenis unda,
Pluraq; per Scythicas currunt sine nomine terras
Flumina, stagnantesq; augent remorata paludes.
Sed iam tempus erit propiores uisere partes,
Pannoniam Illyriamq; simul, Thracenq; cruenti
Mauortis patriam, nimium nimiumq; propinquos
Dalmatiæ fines, uastatamq; undiq; Bosnam.
Mysorum inde solum, Dacorumq; oppida: quæ nunc
Moldauiq; tenent, transalpiniq; Valachi.
Et quæ carpathio septem circundedit arces
Vertice, bulgaricis modò Transyluania terris
Haud multum disclusa. Sed enumerabimus urbes:
Regia budensis prima est, mox Agria, post quam
Cremniciæ montes, posonensiaq; arua sequuntur,

Et

Et cum strigonicis Cassouia prisca colonis.
His quoq; Bellogradum, & regalem iungimus Albã,
Emporiumq́; simul Varadini, atq; alta Cibini
Mœnia, præcipitiq́; sitam sub monte Coronam,
Quam primam Europæ Christi documenta sequentẽ
Sol oriens radijs lustrat propioribus urbem.
Mox Adrianopolis Sophiæ uicinior aruis,
Nicopolisq́; triplex iacet, & Selymbria, Varna:
Inde Liburnorum Scardona, simulq́; Ragusi,
Quæq́; tenent Ponti bizantia littora fauces.
Quid memorem Anchialonq́; Heracleãq́; Perinthũq́;,
Abderamq́; Maroneamq́; & Olynthon & Aenon,
Callipolimq́;, & quæ sociant freta Seston Abydo,
Atq; alias, quarum iam nil nisi nomina restant?
Imò etiam patrijs nunc uix hæremus in oris.
Non tamen antiqui desunt regionibus amnes.
Danubius secum defert Oenumq́; Lycumq́;,
Germanos fluuios: sed aquæ septemplicis Istri
Nomine mutato decliuibus undiq; ripis
Præcipitem Drauum ac Sauum, placidumq́; Tibiscũ,
Et patrium simul in Pontum comitantur Aluthan.
Strymonis Aegæo, Neßiq́; Hebriq́; fluenta
Miscentur pelago. Montes quoq; partibus illis,
Ismarus & Rhodope, coniunctusq́; Orbelus Hæmo,

Et qui dalmaticis late discernit ab oris
Rascenses populos sinuoso uertice Scardus.
Vlterior Macedum tellus, quondã inclyta regna,
Continet Albanos, mox Pæonas atq; Pelasgos,
Emathiæ campos quoq;, Mygdoniæq; recessus.
Has prope thessalicis Magnesia iungitur agris.
Doris item spectat locrensia rura, sed ultrà
Proximat Aonijs phocensis & attica tellus.
Trans Isthmum Aetholi simul & uicinus Acarnan,
Epirusq; iacet, uarijs distincta colonis.
Atq; hæc prisca quidem, nunc Turcia tota uocatur,
Helladis at uix dum uestigia parua supersunt.
Quin igitur ueteres potius celebrabimus urbes:
Primaq; Dyrrachiũ est, urbisq; ab Apolline dictæ
Mœnia, Pieriæq; domus gratissima musis.
Hinc Hypatæ Phthiæq; & larissæa sequuntur
Oppida, mox & Opus, & Pella insignis alumnis,
Et quæ prima fidem nostrum diffudit in orbem,
Amphipolisq; simul, necnon Berrœa Philippiq;,
Et Thebæ Baccho celebres, & Apolline Delphi.
Aulidis hinc portus, Megara & cerealis Eleusis,
Tum proprium diuæ cognomen & urbis Athenæ.
His quoq; Naupactum, Anticyrã & calydonia rura,
Leucadaq; Ambraciamq; simul, glandisq; feracem
Dodonam,

Dodonam,& celsam Buthroti iungimus urbem.
Per macedum fines pelagi petit Axius undas:
Nec procul et Chabrius rapidiq; haliacmonis amnis,
Peneusq; fluens medius per thessala Tempe:
Sperchij Ismeniq; uadum, Cephisus,& acer
Illissus,crebrasq; urgens Achelous arenas.
Quinetiam uarij celebrantur in Hellade montes:
Pelius,Othrys,Athos,& fato nobilis Oeta
Herculis,& bijugo Parnaßi uertice colles:
Virgineusq; Helicon,natusq; ad sacra Cithæron,
Ossaq; cum Pindo,maiorq; ambobus Olympus.
Hinc spectant Adriæ prærupta Ceraunia fluctus,
Sunion Aegæum. Sed uastas carmine terras
Helladis emensi,bimarem transibimus isthmum.
Ac simul argolicas & achæidas atq; Laconum,
Et Peloponnesi reliquas per littora gentes,
Vrbibus ex proprijs dictas lustremus,& intus
Arcadas antiquos:quibus adijcientur & urbes,
Argosq; Sparteq;, agamemnoniæq; Mycenæ:
Mox Epidaurus adest,& nobilis ære Corinthus,
Olenus & Sicyon,Patræq; humilesq; Cleonæ,
Gythion ac Trœzen,Messene,notaq; Lerne.
Inde Methona,Pylus.Pisarum atq; Elidis urbes,
Mantineæ,Tegeæ,Megalipoleosq; coloni.

Inachus argolicos campos, Asopus achiuos,
Eurotas cultus Lacedæmonis *irrigat agros:*
Nec *procul* Alpheus *lapsus subter mare, qui post*
Ore Arethusa *tuo siculis confunditur undis.*
Arcadiam *illustres incingunt undiq; montes,*
Menala, Taygetus, Pholoë *ac stymphalides umbræ,*
Et cum Cylleno *gelidi pineta* Lycei.
In mare Spiræum *tendit,* Malcæq; *furentis*
Aestus, & Acritas *ac* Tenarus *ostia* Ditis.

Hesperios procul hinc tractus, atq; itala regna
Incingit mare quod suprà, quodq; alluit infrà:
Sed mediam duplices secat Appenninus *utrinq;*
Ausoniam *in partes.* Adriam *littusq; sinistrum*
Cum Carnis Venetiq; *colunt,* Galliq; *togati,*
Vmbri Picentesq; *uiri, prisciq;* Sabini,
Pelignosq; *sequens* Frentanus & Appulus *agros.*
Hic salentini *calabriq; per oppida campi,*
Magnaq; in ausonijs *habitatur* Græcia *terris.*
Brucia Lucanos *tyrreno littore primos,*
Et Campanorum *lætos circum æquora colles,*
Volscorumq; *domos spectat, ueteresq;* Latinos,
Hinc Ligurum *populos,* Hetruscorumq; *penates,*
Insubriumq; *agros, spaciosasq; insuper urbes:*
Quæq; tenent Veneti *munita palatia ciues,*

Et

Et Mutinæ Patauiq́; arces, ditisq́; Rauennæ:
Histrorum inde iacent Tergeste, Aquileia tractu:
Vltrà Ancona mari spectata, Bononia campis,
Mox & Ariminon & Ferraria, Nursia, Sulmo,
Sipuntum atq; amiterna domus, uenusinaq́; rura,
Brundusiũ Hidruntumq́; propinquaq́; tecta Crotonis.
Inde tarentinæ Metapontum iungimus urbi,
Rhegion ac Locros, biferiq́; rosaria Pæsti,
Sirenum scopulos, promontoriumq́; Mineruæ,
Surrentum, Capuam atq; altum Præneste, Salernum,
Parthenopesq́; arcem, & cumeæ templa Sibyllæ,
Nuceriæ & Nolæ beneuentanosq́; colonos,
Antiphatæq́; domum, & circeæ littora terræ.
Mox Caieta iacet, Sinuessaq́;, Tybur, Aquinum,
Ardeaq́;, & rerum quondam pulcherrima Roma,
Roma caput mundi: perusinaq́; rura sequuntur,
Et florentinis immissus mœnibus Arnus.
Nec Mediulani pulchram reticebimus arcem,
Dertonam Ticinumq́; simul, Genuamq́; superbam,
Tridentum Pisamq́; urbem, ueteremq́; Cremonam,
Mantua quam sequitur, Verona, Placentia, Parma,
Atq; aliæ plures, quas præterlabitur amnis
Eridanus, post hunc Rubicon præcepsq́; Timauus:
Hinc Tifernus, & hirpinis è montibus ortus

Aufidus: ac tuſcum qui deuoluuntur in æquor,
Vulturnusq; celer, Silari Sarniq; fluenta,
Cuiq; fuit rerum conceſſa potentia, Tibris.
Sed quis finis erit, ſi proſequar omnia uerbis
Oppida, & apricos colles, ſyluasq; lacusq;,
Fluminaq; & campos, ſinuoſosq; undiq; portus?
Omnia ſunt fama totum uulgata per orbem.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber III.

HActenus Europæ luſtratis ordine regnis,
Et procul hinc uĕtis immĕſa per æquora uecti,
Tandem Aſiæ magnæ populos uideamus & urbes,
Hanc late triplici contingens littore uaſtus
Alluit oceanus. Zephyris obuerſa tenetur
Inclyta Syrorum tellus, Aſiæq; minoris
Portio, & antiquo notiſſima carmine Colchis.
Tum uariæ gentes paſſim deſerta Scytharum,
Mox etiam tenui felices uellere Seres,
Tartariciq; tenent borealia rura coloni.
Hinc oriens Scythiam trans celſum ſpectat Imaum,
Regnaq; trans latum quæ reſtant indica Gangem.
Quinetiam interior longe procurrit ad auſtrum
India, carmanisq; propinqua Gedroſia terris.

Perſidis

Perſidis inde ſolum ſequitur, chaldæaq́; regna,
Totaq́; thuriferis Panchaia pinguis arenis.
Multæ intus gentes celebres, populiq́; potentes
Terrarum uarios ſparſim tenuere receſſus.
Sed nos iam Syriæ pennis aduerſa fauoni
Littoraq́;, & terram luſtremus melle fluentem.
Prima Palestinam Sirbonidis alluit unda,
Mox & oliuiferis Iudææ collibus, illinc
Phœniſſas pariter gentes, Apamenaq́; rura,
Verum hinc palmiferam prorſus ſociabis Idumen.
At Galilæorum ſpacioſo limite fines
Latifluus Iordan ſcindit Trachonitidis aruis.
Interiusq́; ſolum bis quinis urbibus aptum,
Hinc Cœlen ſyriam, hinc Caſiotidis aſpicit agros:
Inſuper & mediam concludunt flumine terram
Tigris & Euphrates, qui per babylonica lapſi
Mœnia, uoluuntur ſinuoſum in Perſidis æquor.
Sunt etiam egregiæ dictis regionibus urbes,
Aſcalo & Antipatris, pariterq́; azotia rura,
Et ſamaritanis habitata Sebaſta colonis.
His ſacram Solymorum ædem, Gazamq́; potentem,
Cæſaream duplicem, & priſcam iungemus Ioppen,
Cum Sidone Tyrum celebrem, et Ptolemaidis urbem,
Beriton ac Tripolin, Myriandron, Laodiceam,

Tiberij, atq; alias galilæi littoris arces,
Et Gadarenorum fines, urbemq; Scytharum.
Nec procul Europum claramq; uidebis Edessam,
Nisibin, & latio maculatas sanguine Carras.
Est quoq; diuersis non una Seleucia terris,
Prima tenet littus, medios colit altera campos.
Palmyra deinde subest, Hieræpoleosq; coloni.
Antiochea duplex, quarum accolit altera Taurum,
Altera per medium labentem cernit Orontem.
Chrysoroas pulchro præterfluit amne Damascum.
Iordanisq; sacer geminis è fontibus ortus,
Per lætas ualles & amœnos undiq; saltus
Tandem Asphaltitæ diris immergitur undis.
Hoc tractu quondam Deus impietate superbas
Sulfureis flammis Sodomorum perdidit urbes.
Et Iericunta quidem similis uindicta secuta est:
Totaq; nunc regio priscis uiduata colonis,
Obruta desertis uestigia quærit in agris,
At nunc præcipuos uideamus in ordine montes,
Fœcundum cedris Libanum, celebrataq; fama
Carmeli iuga: mox è quo Deus ipse tremendo
Fulgure cum tonitru lapsum perterruit orbem.
Inde duplex Casius geminato uertice surgens,
Hinc pelusiacæ, inde Seleuci iungitur urbi.

Verum

Verum age nunc tandē portas superemus Amani,
Ac primos Cilicum populos, Asiæq; minoris
Littora, & internos peragremus ubiq; recessus:
Pamphyliam & lycias urbes, lyciæq; propinquos
Caras, & ægæi confines æquoris agros:
Ioniæ clarasq; domos, lydosq; penates,
Aeolidosq; & Mysorum quondam inclyta rura.
Hinc rhetœa iacent Phrygiæ clarißima bello
Littora, principiumq; Propontidis Hellespontus:
Mox Bithinorum fines, quà strictior alter
Bosphorus euxinum pontum concludit: at ultrà
Paphlagonum tellus coniuncta est Leucosyrorum,
Cappadocum & Chalybū ferri prægnantibus agris.
Inde Lycaoniæ Pisidarumq; arua, simulq;
Mæones & Galatæ medios tenuere recessus.
Verum ea barbarie nunc tam confusa premuntur,
Vt neq; sint noti fines, neq; mœnia terris:
Atq; ideo ueteres urbes, & prisca locorum
Nomina, & insignem quondam celebrabimus Issum,
Mox intus Cydni diuisam flumine Tharsum,
Et crassam Soloen Pompei nomine dictam,
Coryciamq; urbem pariter portumq; specumq;.
Nec procul Aspendus ripas tenet Eurymedontis.
Hic etiam attalicis colitur uicina colonis

Cynthia pergensis simul & patareus Apollo.
Inde Cragiq; iugum, nocturnoq; igne Chimæram
Terribilem, & Xanthi flauas linquamus arenas:
Piscosamq; Gnidon potius, claramq; sepulchro,
Vrbem Halicarnassum, & Mausoli nomine regis,
Aegæiq; alias memoremus littoris urbes:
Ionicæq; caput gentis, celebremq; uirorum
Mileton patriam, & Mycales sub rupe Prienen,
Cum Colophone Ephesum Latoidos æde superbam.
Hinc Sardi coniuncta tenent uineta Timoli,
Clazomene littus, sinuosos Smyrna recessus.
Interius Thrallis, Philadelphia, Laodicea,
Pergamus ac Thyatira: sed & clarißima rerum
Troia sub idæis radicibus, unde Scamandri
Et Simoentis aquæ uoluuntur in Hellespontum.
Antandrus posthac subit, inq; Propontidis oris
Cyzicus, extremoq; iacens Nicomedia Ponto.
Hanc supra ad boream sunt & chalcedones agri,
Atq; heraclei fines, ubi dicitur olim
Cerberon Alcides ferro durisq; cathenis
Ex Acheronte imo superas traxisse sub auras.
Nicæam Ascanius, sed Prusam illustrat Olymp s.
Inde cythoriaco cum monte uidebis Amastrim,
Et teuthranteos fines, notamq; Carambin:

Moxq;

Moxq́; Sinopenses medijs spectantur Amißi
Partibus, irriguisq́; assueta Themiscyra campis,
Hic & Amazonidum prope flumina Thermodoontis
Castra fuisse ferunt: extrema in littora Ponti
Vertice montano Trapesus inclusa receßit.
Interiore Sebastopolisq́; & Amasia tractu,
Ancyra & Iconium, Derbe, cumq́; urbibus amplis
Antiochenorum, uix nota parte coluntur.
Hic tamen Aegæo curuis illabitur undis
Mæander, simul & cantu celebrata Caystri
Flumina, Pactolo coniungitur aurifer Hermus:
Vorticibusq́; altis remorata fluenta Caici,
Atq; alij subeunt non parui nominis amnes.
Parthenius posthac, & Haly uicinior Iris,
Sangariusq́;, petunt Euxini littora ponti.
His tamen omißis pariles uideamus ad ortum
Armeniæ tractus, præfecturasq́; potentes,
Et Paryedri altos apices, montesq́; Ceraunos:
Vlteriusq́; auro celebratam & uellere Colchin.
Ast Albanorum medios includit Iberos
Planicies, finem Cyro quæ ducit ab amne,
Et premit eoas hircano littore partes.
Samosata Euphratis ripas, melitenaq́; rura,
Tigranocerta tenet colles, Artaxata campos.

Caſpia quà præceps ad littora fertur Araxes.
Inde Dioſcorias in finibus Heniochorum,
Mercibus externis & uocum mille figuris
Inclyta, latifluas deſpectat Phaſidis undas.
Nec procul Hermonaſſa uetus, uinclisq; Promethei
Caucaſus, ac niuibus ſyluisq; grauatus opacis.
Eſſedones Colchis accedunt, moxq; Coraxi,
Cimmeriæq; graui preſſæ caligine terræ.
Inde Melanchlænis Mæotidos accola Sindon
Iungit Iaxamatas ſcythici prope fluminis oram.
Quin & Hyperboreos montes, Scythiæq; niualis
Interiora tenent uariæ ſine limite gentes.
Prima Arimaſporum Gryphis inimica propago,
Finitimi quoq; amazonicæ telluris Alani:
Adde & Aremphæos Iaxartarumq; receſſus,
Hippophagos anthropophagosq; galactophagosq;,
Quiq; intus folijs depectunt uellera Seres.
Multaq; præterea ſcythicæ cognomina gentis,
Quas procul à Tanai boreali parte iacentes,
Immenſus mediam percurrens aſida terram
Taurus ad extremum diſcludere dicitur ortum:
Taurus, qui dites populos terrasq; potentes
Indorum tepidos late ſpeculatur ad auſtros.
Hic iacet emporijs tellus opulenta marinis,

Fertilis

Fertilis omnigenum rerum: semperq; uirenti
Fronde nemus bifera crebros parit arbore fructus,
Multaq; uastarum nutrit portenta ferarum.
Nullæ illic hyemes, sed sol æstate perenni
Vicinis radijs uernantia temperat arua.
Atq; ideo multæ gentes & maxima regna,
Sinarumq; solum & Chryse peninsula. sed quis
Omnia barbarici tractus longeq; remoti
Nomina, tam tenui ualeat percurrere uersu?
Indica cis rapidum spacioso flumine Gangem
Terra, Palimbotrosq; Chelonophagosq; colonos,
Bracmanesq; tenet, mox duros Gymnosophistas,
Bucephaleq; urbis fines, Nisamq; superbam,
Quam Bacchus quondam primis orientis in oris
Condidit: at Macedo non inferiora reliquit
Oppida, transgrediens armis uictricibus Indum.
Haud procul oceani per littora flexa, Gedrosi,
Carmaniq; iacent, & florentißima regna
Persidis: ulterius Chaldæorumq; penates,
Orchoa Persepolisq; simulq; Hecatompylos urbes,
Susarumq; arces, babylonicaq; arua coluntur.
Ast in secessu duplici circundata tellus
Aequore, petræos montes, desertaq; paßim
Iugera, felicesq; Arabum distinguere campos

Dicitur; hæc Nabatæorum procul intus ad ortus,
Panchæumq; solum, Pygmæorumq; phalanges
Terribiles gruibus spectat, pinguesq; Sabæos.
Hæc thuris lacrymas & odores pascit amomi,
Cynnamaq; costumq; simul casiæq; saporem,
Et nardi fruticem, ac stillantem cortice myrram.
Nunc Sarraceni redolentibus undiq; campis
Rura tenent, Mechamq; superstitione potentem,
Atq; alias celebres dictis in partibus urbes.
Sed nos hircani repetemus littoris oram,
Assyrios, Medos, Hircanorumq; colonos,
Cyropolinq; arcem, Niniq; ad Tigridis undas
Mœnia, & Ecbatanis iunctam Ctesiphonta uetustis,
Arsaciæq; urbis tractum, longeq; remotos
Bactrorum populos, Paropanisadumq; recessus.
His Arianorum gentes, Parthosq; fugaces,
Sacharumq; domos, arachosiaq; insuper arua:
Multaq;, si libeat, latiæ non cognita linguæ
Oppida, iam dictis poteris coniungere terris.
Africa nunc sequitur feruore notabilis ipso,
Vasta, minusq; frequens, tantum fœcunda ferarum.
Interius quà sol medius nullas iacit umbras,
Vruntur flammis, siccisq; teguntur arenis
Deserti tetro serpentum afflamine campi:

Quodq; die, solis uiolento incanduit æstu,
Humida nox reficit, paribusq; refrigerat horis.
Sed notam libyci peragrantes littoris oram,
Solis ab occasu, solis uideamus ad ortum:
Anteiq; domum Tingin, constructaq; Mauris
Oppida, tum stellas humeris Atlanta ferentem:
Vnde Molucha fluit, Maluæq; propinquior unda,
Hic simul Icosium Cartennæq; arua coluntur,
Pluresq; indigenis noti cognominis urbes.
At numidas fines præterfluit Amsaga: post quem
Hipponis geminæ Colopisq; uidebis utrinq;
Mœnia, Rusicadæq; solum, sedemq; Siphacis
Longius à pelago Cyrtam, & quos Tabraca campos
Incolit: hinc Vticam & magnæ Carthaginis urbem
Bragada limitibus nimium discernit iniquis.
Mox geminæ Leptis tractus, Syrtiq; propinqua
Clupea cum Taphris, ubi fundit in æquora Triton
Collectas fluuio ternisq; paludibus undas.
Hic circum gentes Nasamonum, punica late
Terra patet: mirumq; nimis quod inhospita Syrtis
Littora Lotophagum diris incingit arenis.
Proximus hinc sequitur Cinyps, aræq; Philenon.
Mox ad deuexum penitus Catabathmon habebis
Pentapolis tractum, & claram Ptolemaidis urbem,

Hesperiam, Arsinoenq; simul, mediamq; Cyrenen,
Ammonisq; domum, & geminā procul intus Oasim.
Marmaridæ posthac paßim sine mœnibus ullis
Vilia dispersi subeunt magalia ciues.
Inde Parætonium, marcoticaq; arua sequuntur,
Cum campis Aegypte tuis, qui littora rubri
Vasta tenent pelagi, longoq; ex ordine tractu
Aethiopum terris patrium clauduntur ad austrum.
Hic perhibent moles per iugera multa iacentes
Pyramidum celsas superare cacumine nubes.
Hic Psammettichi regis labyrinthius error:
Pluraq; non minus his extant memorāda, sed ultro
Vrbis Alexandri pariter, ueterisq; Canopi,
Et pelusiacæ gentis prope littora fines,
Ac procul à pelago celebres recitabimus urbes:
Antiquæ Memphi iunctam Babylona recentem,
Bubasti, Taneos, claramq; Hyperionis arcem,
Hermopolinq;, Cynonq; polin: mox deinde uidebis
Intus ubi Nilus Cancri secat astra, Syenen,
Centifores Thebas, cultamq; Diospolis aulam,
Et crocodileis exercita Tentyra monstris,
Omnigenumq; deūm dictis procul oppida terris.
Inde sub Aegypto minus hospita solis ob æstum
Terra iacet campi longe lateq; patentis,

Monstrorum

Monstrorum domus, & rapidis loca subdita flammis.
Decolor Aethiopum populus per littora sparsim
Obtinet ardentes uario cognomine tractus.
Trogludytarum cultis hac parte cauernis
Lucifero primi Blemyæ iunguntur ab ortu.
Ast Agisimba procul gelidis discedit ab arctis,
Atq; umbras rerum uicinos iactat in austros.
Hic memorant Nilum Lunæ de montibus ortum,
Per uarios riuos uastisq; paludibus auctos,
Hinc Elephantinamq; urbem, lateq; patentem
In medio Meroën concludere: proxima sed post
Aegyptus latis spaciantem flumine campis
In pelagus Pharium septena per ostia fundit.
Interius deserta tenent nudi Garamantes,
Mox Elephantophagiq; Anthropophagiq; feruntur,
Et Gamphasantes timidi, Satyriq; petulci.
At procul hesperium late per littora tractum
Atlantesq; feri, Getulorumq; coloni,
Nigritæq; habitant, simul & phaurusia pubes:
Insuper & plures alibi: sed promptius altis
Nubibus, & nitidis dederim cognomina stellis:
Quàm totidem populos, linguas, faciesq; locorum,
Regnaq; terrarum, cumq; ipsis oppida campis,
Apricos montes, & opacas undiq; syluas,

Stagnantesq; lacus, & crebri uorticis amnes,
Littoráq; & gratos poßim comprendere portus.
Has tamen è multis uariarum nomine rerum
Percurri breuiter mixtas regionibus urbes.
Quarum pars supereſt priſco ſub nomine, pars eſt
Excidijs deleta: locisq; manentibus iiſdem,
Per totidem linguas & ſecula temporis acti
Nomina diuerſis cauſis mutata feruntur.
Nunc locus oceani, quæ ſunt à Gadibus uſq;
Auroram, & totum quà circumplectitur orbem
Nereus, æquoreis ambitas dicere terras
Fluctibus. extremo terrarum fine coluntur
Caßiteri uenæ celebres grauiore metallo.
At procul Hybernis ſuccedunt anglica regna,
Littoribus Scotiæ coniuncta: ſed Anglia primam
Londinum, & claras per littora continet urbes.
Orcades hinc multæ numerantur, & ultima Thule.
Atq; in ſeceſſu propior ſclandia tellus.
Vlterior ſcythicus boreali frigore pontus
Horret inacceſſus glacie denſisq; pruinis.
Multæ autem terræ ſolis redeuntis ad ortus
Vndiq; laudatis habitantur in æquore campis:
Sed uix nomen habent peregrinis uerſibus aptum.
Taprobaneq; orbis medium ſortita receſſum,

Lucibus

Lucibus æquatis depressos conspicit axes.
Hanc circum occano uariarum altrice ferarum,
Quin & erythræo plures memorantur in alto.
Gorgonis hinc sedes, & inhospita tecta Medusæ
Hesperio tractu surgunt: mox arua beata,
Et fortunatæ sparso sine semine terræ.
Est etiam ulterius non uisa prioribus annis
Insula, diues opum cultuq; immanis agresti,
Quam lucri studium, rerumq; cupido nouarum
Prima sub extremo conspexit sole cadente.
Illa tamen ualeant: iam nũc propiora sequuntur,
Herculeoq; freto positis utrinq; columnis,
Intromissa fluunt per apertas æquora terras,
Extantesq; uagis campos mirantur in undis.
In primis Ophiusa mari consurgit ibero,
Cumq; ebusitanis balearica regna colonis,
Atq; aliæ plures paßim sine honore iacentes.
At breuibus spacijs despectat corsica tellus
Littora Sardiniæ: tyrrenum deinde per æquor
Pontia cum Prochyta, Capreæ, Planasia: moxq;
Scylla ferox canibus, simul & zanclea Charybdis,
Ausoniæ siculæq; tenent confinia terræ.
Inde Pithecusæ, Lipara & Vulcania, post quas
Strongyle, & innumeræ penitus uisuntur in alto

Insulæ: ante alias sed enim præstantior (olim
Cyclopum Cererisq; domus) Trinacria montes
Finibus extremis diuersa per æquora fundit,
Cumq; Peloriade Lilyben, uastumq; Pachinum:
Interius celebrem flammis uiuacibus Aethnam,
Atq; Erycis templum, & claras amplectitur urbes,
Messanam, Catinam simul & megarensia rura,
Cumq; Siracusis Drepanum, notamq; Panormum,
Tauromenon, camerinā, agrigenta, leontion, hiblam,
Sunt etiam adriaco Diomedis nomine dictæ,
Et quas ionium latę circumfluit æquor,
Phæacum sedes Corcyra, & littus Echinæ.
Insula mox Cephalenorū, & nemorosa Zacynthus,
Illustrisq; Ithaca, & Strophades quas dira Celeno,
Harpyæq; aliæ quondam tenuisse feruntur.
Hinc Thegánusa iacet, Veneriq; dicata Cythera,
Insuper & Salamis, propiorq; Aegina: sed intus
Myrtoum Sporades fluctu circumsonat æquor,
Nisyron, Olearon, Theram, Melonq; rotundam,
Syron & Hippurim, Pathmon, uiridemq; Donysam:
Inde Lebynthon & Icariam, sparsasq; per altum
Cycladas, albentemq; Paron, planamq; Scriphon,
Mox Delon Mycone celsa Gyaroq; reuinctam,
Florentemq; Cythnon, Sicinon, sacramq; Lyæo

Naxon,

Naxon, & hinc siphnō, rhenē, mox tenon & andron.
Separat aonijs procul hinc Euripus ab oris
Euboicas urbes, Chalcin, niueamq; Caryston,
Ceneiq; iugum, infidumq; Capharea nautis.
Adde tot Aegæo distinctas æquore terras,
Sciathon, & nitidis lætam Peparethon oliuis,
Tum Scopelon, Scyrum, & Vulcani mœnia Lemnū,
Threiciamq; Samū, Tenedon, mox Chion & Imbron,
Et mityleneam spacioso littore Lesbon,
Iunonisq; domum, sed & astypaleia rura,
Carpathijq; maris Rhodiorum & Apollinis urbes,
Lyndon, Ielyssonq; simul, ueteremq; Camyron.
Illustrant etiam Creten hecatompolin urbes,
Lyctus & hinc Gnosius, Cydon, Gortyna, Lycastus,
Atq; aliæ, quarum uix nomina nota supersunt:
Ida Iouis cunæ, & dictæi culmina montis,
Hisq; Samonion adiunges, Criuq; metopon.
Issicus inde sinus Cypri complectitur urbes,
Cū Salamine Paphū, grauidāq; Amathūta metallis.
Sed quid nota sequor? multæ sine lege iacentes
Insulæ oceano in magno, medioq; profundo,
Partim homini cultæ, partim deserta ferarum
Pascua, neglectis pelagi clauduntur in oris.
Quædam iam celebres, olim sine nomine terræ,

Multarum nec honor priscus, neq; nomen habetur,
Sed libet hoc portu fessas subducere naues.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber IIII.

Postquam praecipuis coeli terraeq; marisq;
Partibus inuecti, uerboq; creata potenti,
Humanaeq; manus monumenta stupemus & artem:
Nunc propiora sequi, mundumq; uidere minorem,
Et quicquid propter talem deus ipse creauit,
Ingeniumq; hominis longo quae repperit usu
Dicere pergemus: superent modò nomina rebus.
Principio terrae dominum, rerumq; potentem,
Praestantem specie, fortunatumq; superni
Numinis aspectu, quamuis damnauerit error
Impius, & dirae subiecit corpora morti:
Non tamen ingenuae penitus uestigia formae,
Nec data cesserunt diuinae semina mentis:
Quae solus nouit, solus scrutatur ab alto,
Qui regit affectus uarios, animisq; uigorem
Suggerit, & corpus magnis uirtutibus implet.
At nobis breuiter, quae sensibus undiq; nostris
Occurrunt notae referentur carmine partes
Corporis, & summo quae sunt à uertice membra.

Sanguis, adeps, cerebrũ & pingui cũ carne medullæ
Venarumq́; uiæ graciles, arteria, nerui,
Ossaq́; membranæ, sudoriferiq́; meatus,
Et cum uisceribus distinctæ in corpore fibræ.
Moxq́; decus capitis uultus, geminæq́; lucernæ
Corporis, & custos teneræ palpebra pupillæ.
Occiput atq; aures, cilium, caluaria, nasus,
Maxillæ duplices, & frons sacrata pudori,
Temporaq́; & nares, calamistratiq́; capilli,
Elatumq́; supercilium, promissaq́; barba.
Mandibulamq́; tegens mentum, labiumq́; decorum,
Os hominis, rostrumq́; auium, rictusq́; ferarum.
Hinc guttur subit, atq; imo tonsilla palato,
Et gula dependens à faucibus, inq; recuruis
Gingiuis dentes, septæ munimina linguæ.
Affinis iugulo ceruix, collumq́; superbum,
Spinaq́; uertebris toto firmißima dorso,
Brachia cum scapulis, humerus, manus, ulna, lacertus,
Musculus, axillæq́; cauæ, cubitiq́; sequentes,
Palmaq́; cum digitis, index cum pollice, uerpus,
Sinciput atq; uterus, cutis, & cum uentre papilla,
Et uentris medium, atq; extremi corporis ungues,
Hinc laterum robur costæ, præcordia, mammæ,
Intestinorum series, cordisq́; recessus,

Splen cum felle, iecur, pulmo simul ilia, lumbi,
Et fons morborum stomachus, uesica, renesq;,
Pectora cum pugnis, & edax cum clunibus aluus,
Mentulaq;, & femorum partes cum cruribus: inde
Vulua, nates, inguen, matrix, præpucia, testes,
Cum genibus tali, & gemino cum poplite sura,
Plantaq; cum pedibus, robustaq; tibia, coxæ,
Postremiq; simul calces, & quicquid in ipso
Corpore diuersum superest, propriumq; ferarum:
Concha, pilus squammæ cum pennis, uellera, setæ,
Vngula, cumq; toris palearia, pellis & armi,
Cornua cum cristis, mox cauda, proboscis & alæ.
Sed dum præcipuos memoramus corporis artus,
Sensim ad res alias uentum est: pariterq; uidendæ
Quadrupedum species, sæuarumq; ordo ferarum,
Iunctaq; reptilium uarijs insecta figuris,
Squammigerumq; genus pisces, pictæq; uolucres:
Et quicquid natum tellus habet, aër & unda,
Atq; hominis pedibus subiectum, plurima paßim
Sponte sua confert securæ commoda uitæ.
Principioq; duces, aries, & taurus, & hircus,
Mox equus & mulus, uerres, maialis & agnus,
Inde sues, ueruex, cumq; ægris porcus asellis,
Lanigeriq; greges ouium, petulansq; capella,

Bubalus

Bubalus ac barrus, uitulus, bos, uacca, caballus,
Capreoli, leporesq́; leues, & odora canum uis,
Armeniæ tigres, iracundiq́; leones,
Cumq́; lupis ursi, lynces, panthera, camelus,
Simius, ichneumon, erinaceus, hinnulus, histrix,
Rhinoceros, elephas, crocodilus, cercopithecus,
Tragelaphusq́;, hippupotamus cum dorcade ceruus,
Sæuus aper, uolucresq́; ibices, pardiq́; feroces,
Syluestresq́; onagri, uulpes, leopardus & urus,
Talpaq́; luce carens, crocuta, sciurus, hyena,
Castores amphibij, lutræ, damæq́; fugaces,
Murilegi feles, sorices cum muribus atq;
Mustelis, glires, uiuerra, cuniculus, hœdus:
Ignotæq́; aliæ species atq; ora ferarum,
Quæ paßim uarius sine nomine procreat orbis.
Corporis exigua sunt & quæ mole feruntur,
Fucus iners, apiumq́; genus, uespæq́; nocentes,
Infestumq́; crabro pecus, atq; infestius œstrum,
Musca, culex, bruchus, cynomya, teredo, locusta,
Atq; hyemis formica memor, segnisq́; cicada,
Blattaq́;, papilio, tineæ, & cum cimice bombyx,
Pyraustæ simul & nitidis lampyrides alis,
Curgulio, campe, conuoluulus atq; cerastes,
Hinc eruca, pulex, & amica cruoris irudo,

Stellio, lumbricus, scarabæus, araneus, aspis.
Scorpius, aspectuq; nocens basiliscus, echidna,
Cochlea, & infestus serpens, buprestis & hydrus,
Tum domiporta subit testudo, lacerta, dracones,
Tippula, rana, grauis bufo, salamandra, rubeta,
Cantharis ac limax, scolopendra, phalāgia, gryllus.
Quinetiam liquidis quædam pascuntur in undis,
Ostrea cum conchis, cancer cum murice, perca,
Cetus, amansq; hominis delphinus, phoca, balena,
Versicolor polypus, cum passere salpa marino,
Carpio cum scombris, & cum torpedine rhombus,
Cumq; halece scarus, murenaq;, sepia, salmo,
Gobius, aurataeq;, acipenser, mena, silurus,
Tynnus & anguillæ, canis, & cum mugile congrus,
Hinc lupus ac barbo, mulusq;, echeneis, hirundo,
Quiq; ferunt alijs accepta uocabula rebus.
Inde genus uolucrum cœlo quod gaudet aperto,
Anser, anas, perdix, turdus, gallina, palumbes,
Nisus & accipiter, motacilla, monedula, miluus,
Psittacus hinc sequitur, pictisq; nitentia pennis
Corpora pauonum, phasianus, turtur, hirundo,
Vocales merulæ, fringillaq; frigore gaudens,
Regulus, halcyonesq; & sturnus, alauda, coturnix,
Attagen atq; apodes, philomelaq;, passer, acanthis,

Pica

Pica loquax, aquilæq; leues, & garrula cornix,
Graculus & picus, cuculus, curruca, columba,
Gryphes hyperborei, phœnix simul ardea, cygnus,
Struthius ac falco, & cum prophyrione, pygargus,
Aëriæq; grues, longoq; ciconia rostro:
Hinc fulica atq; parix, uultur, ficedula, mergus,
Et cristatus epops, ibisq; infesta colubris,
Noctuaq; & meropes, bubo funestus, & otus,
Nycticorax, ululæ, strix, uespertilio, coruus,
Quæq; locis alio uiuunt sub sole remotis,
Et peregrina tenent cognomina. Protinus illis
Quicquid in Alcinoi syluis, & Adonidis hortis
Crescit, hamadryadum saltus, uiridesq; napæas,
Et quas immenso tellus producit in orbe,
Vallibus aut campis, fluuijsq; & montibus altis,
Per uarias species nectemus in ordine plantas.
Primaq; citrus adest, mox cedrus & innuba laurus,
Hinc acer & ficus, pinguesq; sequuntur oliuæ,
Pampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
Persicus atq; pirus, sambucus, amygdalus, ornus,
Sacra Ioui quercus, frondosaq; tegmine fagus,
Castaneæq; simul coryli, patulæq; iuglandes,
Bdellia, lentiscus, fructuq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris premia palmæ,

Populus & praecox cerasus, nodosaq́; cornus,
Et platani steriles, curuataq́; glandibus ilex,
Hinc abies, pinusq́; uirens, labrusca, cupressus,
Esculus ac tedae pingues, ferulaeq́; minaces,
Molle siler, piceae, malus, terebinthus: at inde
Taxus & amnicolae salices, lentaeq́; genistae,
Mespilus & morus, larix, oleaster, arundo:
Mox hebenus, lotusq́;, & spinis prunus acutis,
Et cum iuniperis cythisi, satuaeq́; mariscae:
Hinc tiliae molles, & fraxinus utilis hastis,
Horrentesq́; rubi, simul & uiburna, chamaedrys,
Cum brusco sorbus, cum spino myrtus & alnus,
Perpetuoq́; uirens buxus, tenuesq́; myricae:
Milleq́; pomorum species, quibus optima tellus
Expromit uarios ima radice sapores,
Cum nucleis resinam, & maturo semina fructu,
Cumq́; acinis baccas, glandesq́;, uuasq́;, nucesq́;.
Hinc frutices simul & nitidae cum floribus herbae,
Balsama cum casia, thus, myrraq́; nardus, amomum,
Acatia & moly, mox dira aconita sequuntur,
Narcissus, uiola, & nimium rosa plena pudoris,
Caucalis, œnanthe, rododaphne & amaracus, iris,
Acorus, hyssopusq́;, althaea, lauendula, caltha,
Fœniculumq́; anisumq́; chelidoniumq́; crocumq́;,

Rugosum

Rugoſum piper, & pallentis grana cumini,
Et cum lactucis gariophyla, zingiber: inde
Ozima chærephylumq́;, immortalesq́; amaranthi,
Et ſatureia thymi referens thymbræq́; ſaporem,
Saluia, dictamnus, blittum, colocaſia, ſandyx,
Peucedanumq́; apiumq́;, melanthia, petroſelinum,
Ambroſia, & baccæ ſemper frondentis acanthi,
Capparis & triſtes inulæ, corruda, ſinapis,
Artemidisq́; chamæpityosq́; atq; achrados herbæ,
Allia cum cepis, coriandra, papauer, anethum,
Corchorus in lachanis, carex, abſinthia, ſpelta,
Rutaq́; ſerpillumq́; & ſuaue rubens hyacinthus,
Silphion, andrachne, raphanus, naſturtia, caules,
Braßica cum rapis, cyperus, ſpinachia, porrum,
Piſa, fabæ, ciceres, reliquiq́; leguminis ordo,
Ordeaq́; & milium, far, chondrus, auena, ſiligo,
Infelix lolium, uiciæ, triſtisq́; lupinus,
Triticeæ meſſes, & humi naſcentia fraga,
Cum fœnugræco ſtaphylinus, ariſtolochia:
Hinc eruca ſalax, ſcolymus, ſatyriq́; gemelli,
Marrubium, panicumq́; & hyoſcyamus, ſagapenum,
Lapſana, uerbaſcum, plantago, anchuſa, ſimulq́;
Eſula cum betis, ſolatrum, ſtrychnus, oriza,
Lilia, mentaſtrumq́;, euphorbia, centaurea,

Abrotanum, ſeſelis, mox & cynogloſſa ſequuntur,
Aſphodelus, ſmilax, eryngion, enneaphyllon,
Pulegij, nepetæ ſimul & borraginis herba,
Bettonica & ſcandix, muſcus cum rore marino,
Inde meliphyllon, panace, ſcammonia, ſcilla,
Solſequiū, graueolens cunila, ac uerbena, pyrethrum,
Hellenium, lupulus, bugloſſa, filix, adianthum,
Errantes hederæ, lapathus cum baccare, malua,
Menta, leonpodion, lentes, niueumq; liguſtrum,
Cum rutilis ebuli baccis, melilotus, hibiſcus,
Intybus atq; atriplex, boletus, tubera, fungi,
Aſparagi, pepones, bulbi, gelidusq; citrullus,
Et tenero cucumis, longoq; cucurbita collo,
Saxifraga, uriganum, mox glycyrriza, melones,
Granaq; pæoniæ, uacinia, coſtus, aizon,
Anthemis, & uiſcum quod non ſua ſeminat arbos,
Ptiſana, ſymphytonq;, cichorea, myriophyllon,
Clematis atq; aloë, ladanum, hyppericonq; foratum,
Hinc ſiſer, helleborusq; duplex, & noxia ſucco
Galbana, lonchitis, mox camphora, titthymalusq;,
Mandragoræq; ſimul flores, & mæſta cicuta,
Spinaq; cum ruſco, paliurus, lappa, triphyllon,
Carduus ac tribulus, rhamnusq; urtica, faſelus,
Cum pentaphyllo ſaliunca, dracunculus: inde

Cannabis

Cannabis & ſpartum, linumq́;, anagyrus & eruũ,
Iuncus cum ſcyrpo, ſimul ulua, papyrus & alga,
Stirps, radix, folium, flores cum cortice, rami,
Spicaq́; cum ſiliquis, ſtipulæq́; & culmus, ariſta.
Sed quis cunctarum uires & nomina uerbis
Explicet, aut poßit totidem diſcernere formas?
Cum plures herbæ quàm nomina: proinde relictis
Naturæ rebus, magis explorata ſequemur:

Atq; magiſtratus dicemus & officiorum
Nomina, & artificum diuerſas ordine ſectas,
Archiduces, comites, celſum cum principe regem,
Induperatorem, chiliarchon, & inde tribunum.
Hinc ſubit inuicti miles cum cæſaris armis,
Satrapa, præfectus, gemino cum conſule quæſtor,
Mox proconſul, eques, uexilliferumq́; ſecuti
Cum ducibus præco, legatus, ſcriba, ſatelles,
Aedilis, prætor, iudex, equitumq́; magiſter,
Interrex, cenſorq́; grauis, ſanctusq́; ſenatus,
Patricioq́; ſimul cum dictatore decani.
Carnifici iunctus centurio, lictor & augur,
Pontificumq́; grauis fido cum præſide cœtus.
Ianitor atq; uigil, cumq́; ædituente ſacerdos,
Sunt etiam uariæ famoſi nominis artes,
Quas quis uel caſu, uel quas ratione ſecutus:

Hinc professorum uenit longißimus ordo,
Grammaticus, rhetor, dialecticus, inde sophista,
Astrologus, geometra simul, iurisq; peritus,
Philosophus, medicus, post musicus atq; poëta,
Cumq; mathematico socius chirurgus, & acri
Physicus ingenio, uates, phonascus, aliptes,
Tibicen, historicus, phrygio, tractator arithmi,
Bibliopola simul sculptor, cocus, archimagirus,
Chalcographus, solers pictor, præsagus aruspex.
Inde propola uenit pariter cum litis amante
Causidico, post hunc fidicen, uespillo, magusq;,
Pannifices, fullo, tubicen, figulusq; sequuntur,
Institor, aurifices, mercator, pharmacopola,
Mox lapicida, faber, cytharœdus, pellio, textor,
Cumq; trapezitis, fusor, gemmarius: inde
Vinitor, herbarum legulus, factorq; papyri,
Athletæ, pugiles, & cum cursore probatus
Schœnobates, tonsor, chartarius & gladiator,
Quiq; simul statuas, unguentaq;, cribraq;, sellas,
Carbonesq; solent & ultra parare, quibusq;
Bractea, marsupium, pariter cementa, sagittæ,
Plaustraq; carpentumq; dedisse uocabula constat.
Funificesq; simul sutor, coriarius: & mox
Oeconomus, lanius, pincernaq; & architriclinus,

Pistor,

Piſtor,& hinc molitor,menſarius,& publicanus:
Tum gladiorum opifex,& notior hoſpite caupo,
Nauta ſimulq; agilis remex,auriga,uietor,
Agricola atq; olitor,piſcator,uillicus,auceps.
Hinc durus meſſor,tornarius,hiſtrio,ſartor,
Mulio & ægonomus,uenator,foſſor,agaſo,
Paſtor & upilio,mox bubſequa,mango,ſubulcus.
Inde gradus ueniunt,& iuncti ſanguine cœtus,
Agnati pariter cognatorumq; propago,
Affinis,coniunx uxor,procus atq; maritus,
Cum ſocero,ſponſusq; gener,ſocrusq;,nurusq;,
Sobrini,patruusq; grauis,geminiq; parentes
Cum genitrice pater,matertera,conſobrini,
Germaniq; ſimul fratres,grataeq; ſorores:
Hinc patruelis adeſt,natiq; ſimulq; nepotes,
Mox & auus proauusq; & auunculus atq; gemelli,
Fratria cum leuiro,iunctusq; ſororius:inde
Vitricus,atq; audax ſequitur cum glore nouerca,
Priuignus pariterq; amita atq; amitinus:at ultra
Patronusq; reusq; cliens,teſtator & hæres,
Et cum legitimo paruus tutore pupillus.
Nunc ſimul ingenijs clarorum inuenta uirorum
Inſtrumenta,operum uarius quæ poſtulat uſus:
Et ſtructurarum partes,luxusq; tegentis

Corpus, & escarum percurret nomina carmen.
Quanquam hæc de multis sint pauca uocabula rebus:
Mensa, tripos, flabrum, catinus, scutella, canistrum,
Vrceus ac scyphus, mox amphora, cantarus, urna,
Olla, lebes, cacabus, discus, sartago, patella,
Arca, lagena, cadusq́;, & cocta fidelia limo,
Libra, calix, modius, crater, lanx, quadra, salinum,
Pocula cum calathis, gutturnia peluis, amussis,
Et cum pistillo, mortaria, follis, ahenum,
Fuscina, marsupium, & firmis carchesion ansis:
Inde ueru, coclear, chytropus, mantile, paropsis,
Cupaq́; cum loculis, cyati, pateræq́; capaces:
Mox infundibulum, culter, craticula, funda,
Mappa simulq́; abacus, lychnus, cum forfice, cribrum,
Atq; cytoriaca plenæ cum pyxide cistæ.
Tessera cum talis, agilis pila, deinde fritillus,
Tibia, testudo, cytharæ, tuba, fistula, plectrum,
Dux laterna uiæ, speculum, candelabra, sistrum,
Stragula, lodices, lectus, substrataq́; mollis
Culcitra, puluinar, cunabula, sponda, scabellum,
Scrinia, ceruical, iunctisq́; aulæa, tapetis,
Circinus, ampullæ: mox dentiscalpia, corbes,
Antlia, rastelli, mulctrale, catena, batillum,
Fusus, uerticulumq́;, colus, glomus, annulus, orbis,

Filaq; pecten, acus, simul addita licia telæ,
Hinc dolabra, limæ, cum forcipe, malleus, incus,
Ascia cum terebro, cuneus cum cote, securis:
Tum runcina, scopæ, fabrilia scalpra, dolones,
Torcular, & prælum, ac dentatæ lamina serræ,
Sarcula, uentilabrum, & triplici cum falce bidentes,
Carpentum, temo, currus, rota, uomis, aratrum,
Arbuteæ crates, & mystica uannus Iachi,
Stiuaq; cum radijs, buris, ligo, canthus & axis:
Hinc saccus, dolium, contextaq; fiscina uirga.
Gausape, mox restis, pluteus, lectica, cylindrus,
Tribulaq;, trabeæq;, & iniquo pondere rastri,
Sella quoq; & phaleræ, strigiles, furcæq; bicornes,
Calcar cum stimulis, & ephippia, frena, capistrum,
Retia, muscipulæq;, amites, pedicæ, atq; matellæ,
Verriculumq;, auidisq; uoratus piscibus hamus,
Hastaq; cum clipeo, gladius, uagina, bipennis,
Claua, simulq; arcus, & plena pharetra sagittis,
Pugio, bombardæ, catapulta, balista, flagellum,
Mantica, malluuium, trochus atq; nouacula, parma.
His quoq; diuersæ succedunt ordine partes,
Aedibus in cunctis quæ plusúe minusúe struuntur:
Porticus, aula, domus, pauimentum, limina, postes,
Ostia, uestibulum, & bifores cum cardine ualuæ.

Atria, triclinium, puteus, cœnacula, scamnum,
Cum locuplete penu, stabulum, uiuaria, cellæ,
Hinc hypocausta, bases, cameræ, celsæq; columnæ,
Iunctaq; cum caueis apotheca, cubilia, fornix,
Carcer, & effosso deducta cloaca canali:
Inde peristylium, testudo, gynæcion, antes,
Cum fundamento paries, laquearia, portæ,
Ianua, & interior postica, fenestra, lacunar,
Pessulus atq; seræ, clauesq;, repagula, uectes,
Pergula, scala, gradus, podium, præsepe, caminus,
Moxq; culina, focus, fornax, fumaria, furnus,
Hortus & impluuium, granaria, balnea, turres,
Area, protectum simul & subgrundia, culmen,
Scandula cũ trabibus, tegulæq; & tignus, & imbrex,
Horrea, cancelli, & summi fastigia tecti,
Sunt etiam nauis partes, & multa supellex,
Malus, & antennæ transuersis cornibus, unde
Carbasa dependent, remi, craßiq; rudentes,
Transtrorum series, pariterq; harpago, carina,
Ancora cum rostro proræ, fixusq; repandis
Puppibus, & certo rectus moderamine clauus.
Indumenta simul uario confecta labore,
Pellibus & pannis, de bombyce, uellere, lino:
Purpura, pelliciumq;, chlamys, toga, penula, sindon,

Pallia,

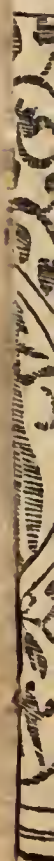
Pallia, diplois, strophium, multicia, peplum,
Hinc tunicis manicæ sunt, & redimicula mitris:
Byssus ad hæc, & cum lato sudaria clauo,
Infulaq;, & regale decus diadema sequuntur,
Bullaq; & interulæ, stola, flammea, uitta, lacerna,
Cingulus & caligæ, braccæ, prætexta, tiaræ,
Baltheus ac thorax, galeæ. mox fibula, cestus,
Fascia, ciliciumq; & prodigiosa cuculla,
Fimbria, reticulum, chirotheca, monilia, pallæ,
Sandalium, torques, tremulæq; in uertice cristæ,
Suparus atq; sagum, loricaq;, limbus, abolla,
Centones, trabeæ, cum cyclade, læna, calyptra,
Palludamentum, femoralia, bardocucullus,
Calceus, atq; ocreæ, conus, pileusq;, galerus,
Cum soleis, crepidæ, socci, celsiq; coturni.
Sunt etiam omnigenum delectamenta ciborum,
Siue ea dura fames reperit, siue ipsa uoluptas:
Panis & intritum, simul & bellaria, pultes,
Assaq; cum frixa atq; elixa carne, medulla,
Condimenta salis, mox & prædulcia mella,
Saccaron, offa, garum, tucceta, tomacla, polenta
Cum pulpamento, scriblita, botellus, & ouum,
Artocreaq;, fauusq; recens, obsonia, manna,
Pappaq;, farcimen, petaso, placenta, butyrum,

Durati sale terga suis, cum sumine, perna,
Caseus, ißicium, succidia, deinde minutal,
Castaneæq;, nucesq;, & suaue rubentia mala.
Hisq; epulis grati miscentur sæpe liquores,
Hydromel, & mulsum, cereuisia, nectar, acetum,
Potus aquæ, zythum, cum succo pinguis oliui,
Cumq; mero, uinum dilutum, ac defruta, mustum,
Hinc muriæ latices, & opimi copia lactis,
Vile serum, uappæq; stupor, siceræq; sapores.
Verum hæc humanæ diuis concessa saluti,
Morborum ingenti contrà pensantur aceruo:
Quos tandem pariunt uiciati in corpore primum
Quattuor humores, cholera & cũ sanguine phlegma
Atq; melancholia: & rerum peruersus abusus:
Nanq; aër, cibus & potus, motusq; quiesq;,
Somnus & excubiæ, replendiq; insuper ordo,
Affectusq; animi, multum dominantur utranq;
In partem, & prauo generant moderamine morbos:
Qui partem chronici, partim dicuntur acuti.
Hinc tußis, spasmus, tetanus, dyspnœa, catarrus,
Vuula, singultusq;, & cum raucedine rheuma,
Strumaq; cum gibbo, sycosis, uerruca, cicatrix,
Vomica, lichenes, uarix, glaucoma, parotis,
Et cum furfuribus, cumq; intertrigine scyrrus,

Lentigo ac ſcabies, & cum porrigine, pſora,
Phthiriaſisq́; ſcatens, furunculus, inq́; petigo,
Et quæ uicini corpus contagia lædunt,
Mydriaſisq́; ſimul madaroſis, opiſthotonosq́;,
Polypus, & graueolens ozæna, grauisq́; coryza:
Hinc & alopeciam ſequitur cephalæa, ueternus,
Leucoma, ægilops, ophthalmia, branchus & aphtha,
Trichiaſis, uitiligo, ſimulq́; ſcotoma, ſynanche,
Et tactu mentagra nocens, epinyctis & alphos,
Phthiſis, eryſipelas, anorexia, ſyncopis, aſthma:
Moxq́; paronychiæ morbo ſubit algos odonton,
Hemicræna grauis, manuum nodoſa chiragra,
Lepra, elephantiaſis, cancer, gangræna, parulis,
Hernia, prurigo, rhagades, tumidæq́; mariſcæ:
Inde gonorrœæ labes, ſtranguria, & horror,
Iſchias, arthritis, phagedæna, podagra, maraſmus:
Tum dyſenteriæ fluxus, & tormina uentris,
Cumq́; diarrœa, lienteria, atq́; tenaſmus,
Icterus, aſcites, ſimul hæmorrois, & hydrops,
Bulimus, & languens dyſpepſia, calculus, ichor,
Colica, lithiaſis, dyſuria, mox diabetes,
Cumq́; priapiſmo, bubon obſcœnus: at inde
Cœliacus morbus, pleuritis, & enterocele,
Cardiacusq́; dolor, tonſilla, nephritis & anthrax,

Incubus, hydrophobus, raptæq; epilepſia mentis,
Quem morbū herculeū dicunt, ſacrumq; caducumq;,
Infauſtumq; inter ſuffragia commitialem:
Nec paralyſis abeſt, pariterq; epidemica peſtis,
Ecſtaſis, & maniæ furor, atq; inſana phrenitis,
Ileos, abſceſſusq; graues, apoplexia morbus
Sonticus: hinc herpes, & condyloma ſequuntur,
Exanthema, ſimulq; oſcedo, cachexia, phlegmon,
Pulmonis ſpleniſq; labor, cephalalgia: febres,
Hectica cum putrida, tritæa & ephemera, cauſon,
Quartana, atq; aliæ, quarum diſcrimina nouit,
Qui ſolus mundi cunctas ſpeculatur abyſſos.
At nos chiliadas rerum numerare parati,
Vocibus in medio priuamur: nec tamen iſta
Nomina cum proprijs pigeat perdiſcere rebus.
Cætera quæ reſtant, nec ſunt numerata ſub iſtis
Verſibus, explebunt doctorum ſcripta uirorum.
Nos quoq; difficili functi mea muſa labore,
Cum perculſa graui premerentur pectora fluctu,
Arma inter media, & rabioſam dæmonis iram:
Carmina nunc alios potius cantare ſinamus.

FINIS.



CIRCVLI SPHAERAE
CVM V. ZONIS.



ORDO PLANETARVM CVM ASPECTIBVS.



REGIONES ET NOMINA VENTORVM.

SEPTENTRIO.

Θρασκίας *Circius*	Απαρκτίας *Septētrionarius* Nord.	Βορέας *Aquilo*

Αργέστης
Caurus

Καικίας
Hellespōtius

OCCIDENS.

Ζέφυρος
Fauonius
Vuest.

Λίψ
Africus

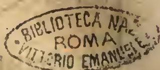


ORIENS.

Απηλιώτης
Subsolanus
Ost.

Εὖρος
Vultürnus

Λιβόνοτος	Νότος *Auster* *Sud.*	Εὐρόνοτος



MERIDIES.

VNIVERSALIS

Ordo Climatum

1 2 3 4 5 6 7 8



SEPTEN

Parias

OCCIDENS

Tropicus

EVROPA

Mauritania

Siria

AFRICA

Getulia

Arabia

America

Aethiopia

Aegypt

Nili

5

6

Tropicus

Mons lunae



300 330 360 30 60 90

MERIDI

TIGVRI IVE

Gradus

COSMOGRAPHIA



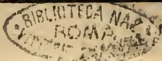
.M.D.XLVI.


Caſſiterides
OCEANVS
Trileucium pr.
Nerium pro
GALLICIA
Compoſtella
Minius fl.
PORTVGALLIA
Burgos
CASTILIA
Numantia
Dorias fl.
Salmantica
LVSITANIA
Vlyſippo
Toletum
Tagus fl.
Emerita
HISPA
Pax iulia
Sacrum prom.
Anas fl.
Corduba
Hiſpalis
Bætis fl.
Illipula magna
BAETICA
GRANATA
Gades
Carteia
Malaca
Fretum
Herculeum
Abyla prom.


CANTABRICVS
Burdegala
GALLIAE PARS
NAVARRA
Tolosa
Pompeiopolis
Iberus fl.
Pyrenei montes
TARRACONENSIS
Gerunda
Cæsaraugust.
Barchinon
Tarraco
Dertosa
Saguntum
NIA
Maior
Valentia
Minor
BALEARICVM
Ebusus
Scombraria pro.
noua
Ophiusa
IBERICVM


ANGLIAE PARS
Londinum
Rotomagus
Sequana fl.
NORMANDIA
Gobeum prom.
FRANCIA
BRITANNIA
CELTICA
Lutecia
Andes
Genebum
Ligeris
Turonia
BVRBONIA
Auaricum
AVERNIA
Burdegala
Garumna fl.
AQVITANIA
Tolosa
GASCONIA
NARBONEN
Pyrenei mõt.
Narbona
HISPANIAE PARS

HOLANDIA
Antuerpia
Gandauum
BRABANTIA
Rhenus fl.
Amasius flu.
FRISIA
VESTFALIA
Visurgis fl.
PICARDIA
FLANDRIA
Louanium
Colonia
HESSIA
Treueris
Francfurtum
FRANCONIA
BELGICA
LOTARINGIA
Maguntia
CAMPANIA
Tullium
Herbipolis
Argentina
GERMANIAE PARS
Basilea
Vlma
BVRGVNDIA
Visontium
Tigurum
GALLIA
Constantia
HELVETIA
RHETIA
Geneua
SABAVDIA
Lugdunum
Verona
Auinion
DELPHINATVS
Mediolanum
Padus fl.
SIS
LVMBARDIA
PROVINCIA
Genua
Massilia
MARE
LIGVSTICVM




OCEANVS
GERMANICVS
HOLANDIA
Hamburga
Traiectũ
Bmbde
FRISIA
Bremis
Luneburga
Brunsuiga
VESTFALIA
Visurgis
Amasus fl.
Antuerpia
Cassilia
BRABANTIA
Erfurdia
Gelria
Colonia
HESSIA
TVRINGIA
Aquisgranum
Francfurtum
Mosa fl.
Mosella fl.
GERMA
Spira
Treueris
Herbipolis
LOTARINGIA
FRANCONIA
Norimberga
Tubinga
Ingolstadium
Tullium
Argentina
Vlma
Basilea
Monachum
Rhenus fl.
Augusta
Lycus fl.
SVEVIA
Berna
HELVETIA
SABAVDIA
Tridentum
Brixia
LVMBARDIA
Padua
Cremona
Mediolanum


DANIA
SELANDIA
Lubecum
Dantifcum
PRVSSIA
SAXONIA
Sueuus fl.
Stetinum
POMERIA
Pofnania
Iftula fl.
Albis fl.
Berlinum
Brandeburgū
MARCHIA
Francfurtum
POLONIAE PARS
Viteberga
SILESIA
Cracouia
Lipfia
MISNIA
Breila
Odera fl.
NIA.
Olomuncia
Praga
MORAVIA
Ratifpona
BOEMIA
Pofonium
Vienna
Danubius fl.
Pauia
BAVARIA
Linza
AVSTRIA
Strigonium
Salifburga
Greta
ATHESIS
CARINTHIA
STIRIA
Drauus fl.
Villacum
HISTRIA
Beta
Tergefte
Sauus fl.
CROATIA
Venetiæ
Scardona


Dantiſcum
PRVSSIA
Marieburgum
Mõs reg.
SAMOGITIA
SARMA
Poſnania
Toronia
MASSOVIA
Vilna
Gneſna
MAIOR PO
LONIA
Plocia
Varſouia
Lublinum
Petricouia
Lutzko
Sandomiria
Iſtula fl.
Premiſlia
Cracouia
RVSSIA
MINOR POLONIA
Leopolis
Caminecia
Caſſouia
VNGARIAE PARS
Soſſa
MOL DAVIA


Riga
LIVONIA
Mariebutgum
AGATHYRSI
TARTARIA
Tanais fl.
MATIA
PLESCOVIA
LITHVANIA
MOSCOVIA
Grodno
Smolentzko
HAMAXOBII
SCYTHIA
Kiouia
BASTERNAE
Borysthenes fl
MAEOTIS
PODOLIA
CREMANIA
TAVRICA CHER
SONESVS
Caffa
Nester fl.
PONTVS EVXINVS
GETAE


Leopolis
Bartfa
Ri.dom.
Caſſouia
Carpatus m.
Cremnicia
Biſtricia
Poſonium
Agria
Vacia
TRANSYLVA
NIA
Debricia
Strigonium
VNGARIA
Buda
Varadi
num
Colocia
Ticia fl.
Alba regalis
Segedinum
Quinque eccleſiæ
DACIA
Peta
Drauus fl.
SERVIA
Bellogradum
RASCIA
Sauus fl
BOSNA
Orbelus m.
Scardona
Scardus mons
BISALTIA
DALMATIA
MARE
Ragusium
MYGD
Haliacmon fl.
ADRIATICVM
MACE
DONIA
Dyrrachium
PAEONIA


Cammecia
PODOLIA
Boristhenes fl.
Nester fl.
Pruth fl.
Sottauta
MOLDAVIA
Feltinum
Corona
Brayle
Kilia
Tergouistia
VALACHIA
Alutas fl.
BVLGARIA
Rusfi
PONTV
Varna
Danubius fl.
Nicopolis
Bizantium
Sophia
Adrianopolis
Athira fl.
THRACIA
Hæmus mons
Nessus fl.
Hebrus fl.
Selimbria
PROPONTIS
Aenos
Abdera
Callipolis
Abydus
Imbros
Philippi
Samothrace
Strymon fl.
Amphipolis
Tenedus
ONIA
Lemnus
Apollonia
Athos
MARE AEGAEVM
Axius fl.
Stratonica


rrachium
Haliacmon fl.
Berrœa
EMATHIA
MACED
ADRIAS
Apollonia
ALBANIA
Aulon
Elyma
Acroceraunia
Hypata
Pindus
DORIS
EPIRVS
Buthrotum
Acheron fl.
ACARNANIA
Ambracia
Calydon
AETHOLIA
Naupactus
Corcyr
Cephalenia
Echinades
Ithaca
Zacynthus
ACHAIA
Patræ
Elis
Pisæ
Alpheus fl.
Strophades
Pylus
Trœzen
Methone
Corone
MARE IONIVM
Acritas prom.
Theganusa


Thessalonica
Axius fl.
Pella
Thermaicus sinus
Peparethos
Sciathos
Scopelos
MAGNESIA
ONIA
Iolcos
MARE AEGAEVM
Peneus fl.
Larissa
THESSALIA
Pelasgicus sinus
Scyros
Sperchius fl.
ACHAIA Opus Thebæ
Ceneum p.
EVBOEA
Ismenus fl.
BOEOTIA
Delphi PHOCIS
Anticyra
Aulis
Megara
Ilissus
Athenæ
Chalcis
Eleusis
Caphareus
Marathon
Sunium pro
Aegina
Corinthus
Asopus
Sycion
Salamis
Andros
Epidaurus
Argos
ARCADIA
Mycenæ
Inachus fl.
Mantinea
Lerna
LACONICA
Eurotas
Sparta
PELOPON ESVS
Malea pro.
Githium
Tenarū pr.
MARE CRETICVM
Cythera
CRETAE PARS



Alpes
HISTRIA
Tergeste
Brixia
Aquileia
Pola
VENETI
Tridentũ
Venetiæ
Verona
Patauiũ
MARE
Bergo mum
Mediola num
Cremona
Mantua
Rauenna
Ariminum
INSVBRES
Ferraria
Ticinum
Padus fl.
VMBRI
Bononia
Mutina
Parma
ITA
Placentia
Apenninus m.
Dertona
Florentia
Perusia
Spoletum
LIGVRES
TVSCI
Genua
Pisa
Sena
LATINI
Tibris fl.
Roma
LIGVSTICVM
Aleria
CORSICA
SARDOVM
SARDINIA


Scardona
ILLYRIA
Ragusium
ALBANIA
Dyrrachium
ADRIATICVM
Valona
Garganus mons
Hidruntum
PICENI
Sulmo
Sipuntum
Brũdusiũ
CALABRI
Nursia
Aquila
PELIGNI
APVLI
Venusia
Tarentum
Iapygiũ
SABINI
SAMNI TES
Aquinum
Vulturnus
IRPINI
Metapon tum
Liris fl.
Capua
Neapolis
Salernum
Pæstum
Caieta
CAM PANI
Croton
Lacinium
Petilia
LVCANI
BRVTII
Strongyle
Rhegium
Leucopetra
Lipara
TYRRHENVM
Vulcania
Messana
SICVLVM
Vstica
SICILIA
Panormus
Siracusæ

26
76


CYPRVS
Seleucia
Laodicæa
CASIOTIS
Tripolis
Berytus
PHOENICIA
Sidon
NEPHTALIM
Tyrus
MARE SYRIACVM
ASER
Cæsarea Philippi
Ptolemais
ZABVLON
Carmelus
Cæsaria Straton
GALILAEA
ISACHAR
Capernaum
DECAPOLIS
MANASSE
Genasar
EPHRAIM
Ioppe
Tiberias
Samaria
Lydda
BENIAMIN
Hierusalem
Iericho
RVBEN
Accaron
DAN
IVDAEA
Iordanis
Azotus
Esbon
Asphaltites
Ascalon
IVDA
Hebron
Gaza
IDVMAEA
MOABITAE
Siceleg
Sina
Bersceba
SIMEON
Sirbonis p.
Petra
ARABIA PETREA


Hierapolis
Antiochia
Europus
Niſibis
SYRIA
Carræ
Apamea
Euphrates fl.
MESOPOTAMIA
Libanus mons
Palmyra
Reſapha
Damaſcus
Ninus
Cteſiphon
COELESYRIA
MANASSE
TRACHONITIS
Chriſoroas fl.
Babylon
Gadara
Aurana
GAD
Scythopolis
AMMONITAE
Orchoa
CHALDAEA
ARABIA DESERTA
SIN. PER
SICVS


BOSPHORVS
Carambis
Heraclea
Amastris
PAPHLAG
Bizantium
Chalcedon
Parthenius fl.
Nicomedia
BITHYNIA
PROPONTIS
Ascanius fl.
Iulio polis
HELLESPON
Nicea
Sangarius fl.
GALATIA
Cyzicus
Prusa
Rindacus fl.
MYSIA
Abydus
Troia
PHRYGIA
Assum
ASIA
Pergamus
Lesbos
Caicus fl.
Thyatira
MEONIA
Pactolus fl.
Philadelphia
Chius
Smyrna
LYDIA
Cayster fl.
Trallis
Sardis
Colephon
Icaria
IONIA
Ephesus
Meander fl.
Samos
Miletus
LYCIA
PAMPHILIA
Paros
Coa
Perga
Xanthus fl.
AEGEVM
Halicarnassus
Cnidus
CARIA
Patara
Attalia
Astypalaea
Rhodus
Chelidoniae
Carpathus


PONTVS EVXINVS
Sinope
ONIA
Amissus
Themiscyra
Cerasus
Trapezus
Thermodon
LEVCOSYRI
Amasia
Ancyra
Sebastopolis
CAPPADOCIA
Iris fl.
Didymus
MINOR
Euphrates fl.
PISIDIA
Melitena
Antiochia
LYCAONIA
Listra
Iconium
Derba
ARMENIA MINOR
Cydnus fl.
Taurus mons
Eurimedon fl.
CILICIA
Tharsus
Samosata
Corycus
Soloe
Issus
Amanus m.
SINVS ISSICVS
Hierapolis
Seleucia
CYPRVS


HIPPOPHAGI
Hyperborei m
TARTARIA
IAXAMATAE
SARMA TIA
GALACTOPHAGE
SINDONES
Caucasus m.
CORAXI
CIMERII
Dioscurias
ALBANIA
COLCHIS
PONTVS
IBERIA
Cyrus fl.
MARE CASPIVM
Trapezus
Artaxaca
ARMENIA
MEDIA
MARGIANA
Tignacerta
HIRCANIA
ASIA MIN.
Samosata
Edessa
Ecbatana
Nisibis
ASSIRIA
MESOPO TAMIA
Arsatia
Hecatom pylos
SYRIA
Ninus
PARTHIA
Babilon
CHALDAEA
Persepolis
IVDAEA
Susa
PERSIA
CARMANIA
DRAN
SINVS PERSICVS
CHELONO PHAGI
Mecha
ARABIA FELIX
Saba
OCEANVS INDICVS

ANTROPOPHAGI

SCYTHIA

Imaus mons

ASIA

Iaxartes fl.

SERICA

BACTRIANA

SACHA REGIO

SOGDIANA

ARIA

PAROPA NISVS

Buce phala

GYMNOSO PHISTAE

Emodii montes

Ganges fluuius

ARACHOSIA

CASPIRIA

Palimbotra

GIANA

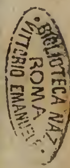
Indus fluuius

GEDROSIA

INDIA

BRACMANES

TAPROBANA




Calpe
Fretum
Herculeum
MARE
Cercinna
Tingi
Cartenna
Icosium
Malua
MAVRITANIA
NVMIDIA
Amsaga fl.
Colops
Curta
Vtica
Carthago
Bragada
AFRICA
Atlas maior
GETVLIA
NIGRITAE
Niger fl.
LYBIA INTERIOR
HESPERI AETIOPES
Circulus Aequinoctialis
ICHTHYOPHAGI
AGIZIMBA
OCEANVS


MEDITERRANEVM
LYBICVM
Paraetonium
PHARIVM
IVDAEA
Syrtis
Lepti:
Cyrene
Alexandria
Mareotis
Pelusium
Philenι
MARMARICA
Tanis
Sirbonis pal.
Cinyps fl.
Memphis
Babylō
Cynopolis
Ammon Oasis
Heliopo
lis
ARABIA
AEGYP
TVS
MARE RVBRVM
Saba
Hermopolis
Tentyra
Diospolis
GARAMANTES
Syene
Elephantina
TROGLODYTAE
MEROE
AFRICA
AETHIOPIA
Nilus fl.
ELEPHANTOPHAGI
BLEMIAE
ANTROPOPHAGI
Montes Lunae


BRVTII
Strongvle
Rhegium
Pelorum
Lipara
Messana
Vulcania
Aethna
Taurominiū
Leontium
Catana
Vstica
Megara
SICILIA
Panormus
Hybla
Siracusæ
Pachynum
Drepanum
Agrigentum
Lilybæum promont.
Melite
MARE MEDITERRANEVM

